

УДК 343.9

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2026.3.56>

МЕЛЬНИКОВИЧ В.М.

ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО АНАЛІЗУ В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ

ACTIVITIES OF THE STATE BUREAU OF INVESTIGATION IN COMBATING CORRUPTION AS AN OBJECT OF SCIENTIFIC ANALYSIS IN CONTEMPORARY CONDITIONS

Метою статті є комплексний науковий аналіз діяльності Державного бюро розслідувань у сфері протидії корупції як самостійного об'єкта наукового дослідження, а також визначення його місця та ролі в системі органів, уповноважених здійснювати запобігання, виявлення та розслідування корупційних правопорушень в Україні. У статті здійснено комплексний науковий аналіз діяльності Державного бюро розслідувань у сфері протидії корупції як самостійного об'єкта наукового дослідження. Розкрито теоретико-правові підходи до розуміння ролі правоохоронних органів у системі антикорупційної політики держави та визначено специфіку діяльності Державного бюро розслідувань як органу досудового розслідування, уповноваженого здійснювати розслідування корупційних кримінальних правопорушень, вчинених високопосадовцями, працівниками правоохоронних органів і військовими службовими особами. Проаналізовано нормативно-правові засади функціонування Державного бюро розслідувань, зокрема положення національного законодавства та міжнародних стандартів, що регламентують його діяльність. Визначено місце Державного бюро розслідувань у системі суб'єктів протидії корупції в Україні та встановлено особливості його взаємодії з іншими органами антикорупційної інфраструктури. Окрему увагу приділено впливу умов воєнного стану на характер корупційних ризиків та специфіку діяльності Державного бюро розслідувань у сфері розслідування відповідних правопорушень. За результатами дослідження окреслено основні проблемні аспекти правового регулювання та практики діяльності Бюро, а також запропоновано напрями вдосконалення механізмів міжвідомчої взаємодії, нормативного забезпечення та підвищення ефективності діяльності Державного бюро розслідувань у сфері протидії корупції. Водночас доцільним є удосконалення нормативно-правового регулювання окремих аспектів діяльності Державного бюро розслідувань. Насамперед йдеться про уточнення законодавчих положень, що визначають форми та межі взаємодії Бюро з іншими суб'єктами антикорупційної інфраструктури, а також про розвиток механізмів інституційної прозорості та підзвітності цього органу перед суспільством.

Ключові слова: Державне бюро розслідувань, протидія корупції, антикорупційна політика, органи досудового розслідування, корупційні правопорушення, правоохоронні органи, воєнний стан.

The purpose of the article is a comprehensive scientific analysis of the activities of the State Bureau of Investigation in the field of combating corruption as an independent object of scientific research, as well as determining its place and role in the system of bodies authorized to prevent, detect and investigate corruption offenses in Ukraine.

© МЕЛЬНИКОВИЧ В.М. – кандидат юридичних наук, Керівник Другого слідчого відділу (з дислокацією у м. Львові) (Територіальне управління Державного бюро розслідувань, розташованого у місті Львові) <https://orcid.org/0009-0000-9592-9725>

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

The article carries out a comprehensive scientific analysis of the activities of the State Bureau of Investigation in the field of combating corruption as an independent object of scientific research. The theoretical and legal approaches to understanding the role of law enforcement agencies in the system of the state's anti-corruption policy are revealed and the specifics of the activities of the State Bureau of Investigation as a pre-trial investigation body authorized to investigate corruption criminal offenses committed by high-ranking officials, law enforcement officers and military personnel are determined. The regulatory and legal principles of the functioning of the State Bureau of Investigation are analyzed, in particular the provisions of national legislation and international standards regulating its activities. The place of the State Bureau of Investigation in the system of subjects of anti-corruption action in Ukraine has been determined and the features of its interaction with other bodies of the anti-corruption infrastructure have been established. Special attention has been paid to the influence of martial law conditions on the nature of corruption risks and the specifics of the activities of the State Bureau of Investigation in the field of investigation of relevant offenses. The results of the study have outlined the main problematic aspects of legal regulation and practice of the Bureau's activities, and also suggested directions for improving mechanisms of interdepartmental interaction, regulatory support and increasing the efficiency of the activities of the State Bureau of Investigation in the field of anti-corruption action. At the same time, it is advisable to improve the regulatory and legal regulation of certain aspects of the activities of the State Bureau of Investigation. First of all, we are talking about clarifying the legislative provisions that determine the forms and boundaries of the Bureau's interaction with other subjects of the anti-corruption infrastructure, as well as about developing mechanisms of institutional transparency and accountability of this body to society.

Key words: *State Bureau of Investigation, combating corruption, anti-corruption policy, pre-trial investigation bodies, corruption-related offenses, law enforcement agencies, martial law.*

Актуальність теми. Діяльність Державного бюро розслідувань (далі – ДБР) у сфері протидії корупції є відносно новим, але водночас складним об'єктом наукового аналізу. Створення цього органу стало одним із ключових елементів реформування правоохоронної системи України після подій 2014 року та було закріплено у Законі України «Про Державне бюро розслідувань» [1]. Його діяльність спрямована на запобігання, виявлення, припинення та розслідування кримінальних правопорушень, зокрема злочинів, вчинених високопосадовцями, працівниками правоохоронних органів та військовими службовими особами.

Водночас, попри помітний суспільний запит на ефективну протидію корупції, наукове осмислення ролі ДБР у цій сфері досі є недостатньо опрацьованим. У сучасних наукових розвідках переважно аналізуються загальні механізми функціонування антикорупційної системи України, окремі питання стосовно цього або діяльність спеціалізованих органів, таких як Національне антикорупційне бюро (далі – НАБУ) чи Національне агентство з питань запобігання корупції (далі – НАЗК). Натомість специфіка компетенції ДБР, яке здійснює розслідування злочинів, пов'язаних із корупцією серед представників державного апарату та правоохоронних органів, досліджена недостатньо.

До того ж, нагальність цієї проблематики значно посилилася в умовах повномасштабної збройної агресії проти України. Звісно, запровадження воєнного стану в Україні стало вимушеним і цілком виправданим кроком, проте варто визнати, що функціонування державного механізму в умовах воєнного стану об'єктивно супроводжується виникненням додаткових корупційних ризиків. Це насамперед пов'язано зі значним обсягом фінансових ресурсів, які спрямовуються на потреби оборонного сектору, здійсненню масштабних закупівель, а також необхідністю оперативного прийняття рішень у сфері розподілу бюджетних ресурсів.

Крім того, особливий правовий режим воєнного стану передбачає тимчасове розширення повноважень органів державної влади та військового командування, а також застосування спрощених процедур у певних сферах державного управління. З одного боку, це є необхідним для забезпечення оперативності та ефективності прийняття рішень, але з іншого боку, вони спричиняють зниження рівня прозорості та послаблення окремих механізмів контролю, і, як наслідок, створення передумов для зловживання владними повноваженнями.

Ну дивно, що в такому контексті з'являється низка наукових і практичних питань. По-перше, потребує подальшого дослідження питання визначення місця ДБР у системі органів, що здійснюють протидію корупції, а також співвідношення його компетенції з повноваженнями інших антикорупційних органів. По-друге, важливим є аналіз ефективності кримінально-процесуальних механізмів, які використовуються слідчими ДБР під час розслідування корупційних правопорушень. По-третє, потребує уваги проблема забезпечення незалежності ДБР та мінімізації корупційних ризиків у його власній діяльності, що, зокрема, передбачає функціонування внутрішніх механізмів запобігання корупції та розроблення відповідних антикорупційних програм.

Стан дослідження. У наукових дослідженнях переважно аналізуються окремі питання функціонування ДБР, зокрема його нормативно-правові засади, місце у системі суб'єктів протидії корупції, особливості реалізації повноважень як органу досудового розслідування, питання щодо міжвідомчої взаємодії тощо. Водночас значна частина розвідок присвячена ширшому дослідженню механізмів протидії корупції в Україні та ролі окремих державних органів у реалізації антикорупційної політики. Окремі теоретичні та практичні аспекти зазначеної проблематики висвітлювали у своїх працях такі науковці, як Л. І. Аркуша, А. М. Бабенко, Р. І. Богданов, А. В. Боголепова, А. В. Васечко, О. Гарановський, С. В. Дарій, А. В. Денисова, І. Д. Казанчук, М. В. Корнієнко, А. В. Лещенко, О. Ф. Лисенко, А. Л. Медведенко, О. О. Помазан, Г. С. Резніченко, О. О. Серпухов, В. М. Тюн, А. Й. Француз, В. І. Цимбалюк, О. О. Шкута та ін.

Метою статті є комплексний науковий аналіз діяльності ДБР у сфері протидії корупції як самостійного об'єкта наукового дослідження, а також визначення його місця та ролі в системі органів, уповноважених здійснювати запобігання, виявлення та розслідування корупційних правопорушень в Україні. Для досягнення поставленої мети у статті передбачається вирішення низки взаємопов'язаних наукових завдань.

Передусім доцільним вважаємо з'ясування теоретико-правових підходів до розуміння діяльності правоохоронних органів у сфері протидії корупції та визначення особливостей розгляду такої діяльності саме як об'єкта наукового дослідження. Водночас важливим завданням є аналіз нормативно-правових засад функціонування ДБР, зокрема тих положень законодавства, що регламентують його повноваження щодо розслідування правопорушень, пов'язаних із корупцією.

Крім того, у межах дослідження необхідно визначити специфіку участі ДБР у системі інституцій протидії корупції в Україні, зокрема проаналізувати співвідношення його компетенції з повноваженнями інших органів, залучених до реалізації антикорупційної політики держави. Окремої уваги, безумовно, потребує питання практичних аспектів діяльності ДБР, пов'язаних із виявленням та розслідуванням корупційних кримінальних правопорушень, вчинених високопосадовцями, працівниками правоохоронних органів та військовими службовими особами.

Насамкінець, одним із важливих завдань дослідження є окреслення проблемних складових функціонування ДБР у зазначеній сфері та формулювання окремих пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання і практики діяльності цього органу в умовах сучасності, зокрема з урахуванням особливостей правового режиму воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Корупція вже тривалий час залишається однією з найбільш гострих проблем функціонування публічної влади в Україні. Її негативний вплив безпосередньо впливає на рівень довіри суспільства до державних інституцій. Як справедливо зазначає А. В. Луценко, корупція негативно впливає на всі аспекти суспільного життя, включаючи економічну, політичну, управлінську, соціальну та правову сфери, а також громадську свідомість і міжнародні відносини [2, с. 7]. Не дивно, що протидія корупції впродовж останніх років визначається одним із ключових напрямів державної політики України.

Слід зазначити, що законодавче розуміння корупції закріплено у Законі України «Про запобігання корупції» [3]. Відповідно до його положень, корупцією визнається використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей.

По суті, таке визначення фіксує ключову ознаку корупції – використання владних чи службових можливостей у приватних інтересах, а ця обставина зумовлює особливу суспільну

небезпеку відповідних правопорушень. Водночас необхідно враховувати, що корупція має складний та багаторівневий характер. Йдеться не лише про окремі протиправні дії службових осіб, а про явище, здатне впливати на функціонування цілих інституцій. У випадках, коли корупційні прояви виникають у діяльності органів державної влади або правоохоронних структур, їх наслідки стають особливо відчутними. Важливо розуміти, що в таких ситуаціях підривається сама здатність держави забезпечувати ефективне правозастосування.

Окремої уваги потребує і сучасний контекст розвитку української держави. Повномасштабна збройна агресія проти України об'єктивно ускладнила функціонування багатьох органів влади. Умови воєнного стану, з одного боку, потребують оперативності прийняття рішень та швидкого використання значних бюджетних ресурсів, насамперед у сфері оборони; а з іншого боку такі обставини можуть створювати додаткові ризики зловживання владними повноваженнями. До того ж, як звертає увагу А. В. Боголепова, із зазначеної вище причини реформи, які були пов'язані з подоланням корупції поставлені на «паузу», а діяльність органів публічної влади, що забезпечували антикорупційну діяльність, направлені на захист країни та боротьбу з ворогом [4, с. 152].

Вочевидь, за таких обставин важливу роль відіграє функціонування державних механізмів протидії корупції. В Україні поступово сформувалася розгалужена система органів, на які покладаються різні елементи цієї діяльності: від формування антикорупційної політики та запобігання корупційним проявам до безпосереднього розслідування відповідних кримінальних правопорушень. Особливе місце у цій системі посідають органи досудового розслідування, оскільки саме на них покладається завдання виявлення та документування корупційних злочинів, а також забезпечення притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності. Вочевидь, це не може не викликати інтересу у науковій спільноті: в останні роки дедалі більше уваги приділяється дослідженню ролі окремих органів досудового розслідування у системі протидії корупції.

Корупція в Україні загалом частіше пов'язана насамперед зі зловживанням своїми повноваженнями посадовими особами. У цьому контексті доречно виокремити діяльність ДБР, адже тривале та непросте створення цього органу якраз було безпосередньо пов'язане з необхідністю забезпечити ефективне розслідування кримінальних правопорушень, учинених представниками державної влади, зокрема працівниками правоохоронних органів та іншими посадовими особами. Правові засади діяльності ДБР досить часто стають темою наукових досліджень. Зокрема, це спричинено і тим, що, як зазначає В. М. Тюн, сучасні виклики щодо протидії правопорушенням зумовлюють постійне оновлення нормативно-правового регулювання, удосконалення функціональних та організаційних аспектів діяльності ДБР [5, с. 341].

Розгорнуто це питання розглянув О. О. Помазан в межах дисертаційного дослідження. Перш за все зазначимо, що дослідник підкреслив відсутність єдиного підходу до розуміння поняття «правових засад», проте існуючі фахові позиції умовно розділив на дві групи: 1) у широкому розумінні – сукупність усіх ключових, визначених законодавством, параметрів, принципів і характеристик організації та функціонування тих чи інших сфер і галузей суспільних відносин; 2) у вузькому розумінні правові (в тому числі адміністративно-правові) засади дослідники тлумачать суто як принципи, що лежать в основі певного інституту, галузі права тощо [6, с. 67].

Так, вчений в результаті окремого розгляду нормативно-правового регулювання діяльності ДБР робить висновок про те, що воно має комплексний характер (не дивно, що складність та багаторівневність такого регулювання обумовлює підвищену увагу науковців). Його основу становить Конституція України, яка закріплює базові принципи організації публічної влади, зокрема верховенство права, законність і пріоритет прав і свобод людини, а також визначає, що засади правоохоронної діяльності встановлюються виключно законами України. Важливе значення мають і міжнародні акти, ратифіковані Україною, зокрема Загальна декларація прав людини та Європейська конвенція з прав людини, які закріплюють загальні стандарти захисту прав людини та діяльності правоохоронних органів. Безпосередні правові засади функціонування ДБР визначаються передусім положеннями Закону України «Про Державне бюро розслідувань», а також нормами Кримінального кодексу України і Кримінального процесуального кодексу України, які регламентують його повноваження як органу досудового розслідування та порядок здійснення відповідних процесуальних дій. Організаційні та управлінські аспекти діяльності Бюро водночас регулюються нормами адміністративного права [6, с. 85–87].

Водночас правове регулювання діяльності органів, уповноважених здійснювати розслідування злочинів, у тому числі пов'язаних із корупцією, формується не лише на рівні національного законодавства. Важливу роль у цьому процесі відіграють і міжнародні нормативно-правові акти, які закріплюють загальні стандарти функціонування правоохоронних органів, гарантії

дотримання прав людини під час кримінального провадження, а також принципи ефективного та незалежного розслідування правопорушень. Р. І. Богданов відзначає, що міжнародні нормативно-правові акти, незважаючи на те, що вони не містять норм прямої дії, прямо впливають на сутність та зміст діяльності Державного бюро розслідувань, яскравим прикладом чого є «Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією» [7, с. 402].

Як бачимо, нормативно-правові засади діяльності ДБР формують складну та взаємопов'язану систему правового регулювання, яка визначає порядок реалізації його повноважень, у тому числі у сфері розслідування корупційних правопорушень. Водночас комплексний характер такого регулювання є причиною необхідності його наукового осмислення та переосмислення, зокрема з огляду на практику функціонування ДБР та виклики, які з'являються в умовах війни і є досить специфічними.

Разом із тим, не менш важливою та нагальною темою наукових розвідок є визначення місця ДБР в системі суб'єктів, які беруть участь у реалізації антикорупційної політики держави. Адже ефективність протидії корупції значною мірою залежить від чіткого розмежування повноважень між відповідними органами та від належної координації їх діяльності. Так, О. Ф. Лисенко зауважує, що система суб'єктів протидії корупції в Україні є досить багаторівневою. Вона відіграє важливу роль у забезпеченні верховенства права та зміцненні демократичних інституцій, що є ключовими факторами розвитку держави. На думку вченого, ДБР у цій системі має особливо важливу роль [8, с. 543].

О. О. Серпухов присвятив окреме дослідження питанню напрямів взаємодії ДБР з іншими суб'єктами протидії корупції в Україні. Вчений підсумував, що діяльність ДБР у сфері протидії корупції характеризується багатовекторністю, що включає не лише встановлення та розслідування корупційних правопорушень, а й активні заходи з виявлення, арешту і передачі незаконно набутого майна та активів у власність держави. Взаємодія з іншими державними органами, міжнародними партнерами та закладами освіти сприяє підвищенню професійної майстерності працівників ДБР, а також удосконаленню правового регулювання та безпеки їх діяльності [9, с. 495]. Проте, на думку І. Д. Казанчук, необхідно на законодавчому рівні закріпити поняття форм, види та межі взаємодії ДБР із державними органами і громадськими інституціями в ефективному забезпеченні правоохоронної функції держави [10, с. 36].

А. Л. Медведенко акцентує увагу зокрема на тому, що важливою складовою міжвідомчої взаємодії між правоохоронними органами є й участь у спільних тренінгах, конференціях, семінарах та круглих столах. Крім того, при розробці методичних рекомендацій щодо кваліфікації та розслідування слідчими ДБР окремих кримінальних правопорушень, ураховується досвід слідчих НПУ та інших правоохоронних органів [11, с. 19].

О. Гарановський провів комплексне дослідження місця та ролі ДБР у системі органів державної влади і визначив, що у цьому контексті визначальними для ДБР є його функціональна автономія, обсяг повноважень, характер взаємодії з іншими органами публічного управління та рівень відповідальності перед суспільством. Проте дослідник також наголошує, що взаємодія виступає ключовим чинником визначення ролі і місця ДБР в системі органів державної влади [12, с. 5].

Так, бачимо, що питання взаємодії ДБР з іншими суб'єктами протидії корупції розглядається дослідниками як один із ключових чинників ефективності його діяльності. Йдеться про налагодження практичних механізмів співпраці, обміну інформацією та спільного напрацювання професійних підходів до розслідування кримінальних правопорушень. Водночас окремі сторони такої взаємодії, зокрема її форми, межі та нормативне закріплення, залишаються недостатньо визначеними, що, своєю чергою, зумовлює потребу в їх подальшому науковому осмисленні.

Звернемо увагу на те, що за зрозумілих причин останні наукові розвідки дедалі частіше фокусуються на корупційних ризиках у сфері оборонних закупівель, зловживаннях при виплаті «бойових», окремих проблемах діяльності територіальних центрів комплектування та інших зобов'язаних питаннях. Зокрема, О. М. Кропивницький, М. В. Корнієнко та О. О. Шкута вважають корупцію одним із чинників, що спричиняють військову злочинність [13, с. 137]. А. Й. Француз та А. В. Васечко, досліджуючи питання протидії корупційним проявам в умовах війни в Україні, звернули увагу на те, що корумпований оборонний сектор здатний суттєво впливати на криміналізацію політики та економіки країни і тим самим перетворюватися на загрозу її національній (державній) безпеці, а також національним інтересам. Науковці наголошують також на необхідності покращення ефективності протидії корупційним проявам та ролі ДБР у цьому [14, с. 129].

Окремі науковці також досліджують вкрай актуальні питання дотримання прав і свобод людини ДБР в умовах дії воєнного стану. О. Козленко в межах дослідження цього питання наголошує на важливості діяльності ДБР у контексті виконання вимог статей 2, 3, 5 і 6 Європейської конвенції з прав людини, які передбачають абсолютні гарантії захисту права на життя, заборону катувань, право на свободу та недоторканність, а також право на справедливий суд, оскільки ДБР у своїй діяльності фактично забезпечує виконання державою позитивних зобов'язань щодо розслідування порушень цих прав, що набуває особливого значення в умовах збройної агресії, коли ризики незаконного насильства, несанкціонованих затримань та інших порушень зростають [15, с. 717]. Додамо, що А. М. Бабенко, А. В. Денисова, Г. С. Резніченко, С. В. Дарій, О. В. Матвеевський вважають необхідним підвищення прозорості та ефективності роботи ДБР для зміцнення національної безпеки та правової стабільності в Україні, адже це має важливе значення для відновлення та розвитку країни після війни [16, с. 543].

Вочевидь, сучасні умови зумовлюють появу нових напрямів наукового аналізу діяльності ДБР, безпосередньо пов'язаних із викликами воєнного часу. У таких обставинах роль цього органу виходить за межі звичайного кримінально-процесуального реагування на правопорушення, оскільки його діяльність дедалі тісніше пов'язується із питаннями обороноздатності держави та всіма похідними від нього.

Висновки. Таким чином, в результаті проведеного аналізу маємо всі підстави дійти висновку, що діяльність ДБР у сфері протидії корупції становить самостійний і водночас складний об'єкт наукового аналізу. По-перше, це зумовлено специфікою самого явища корупції, яке, як показує нам практика, має регулярний характер і безпосередньо пов'язане з використанням владних повноважень особами у власних інтересах. По-друге, діяльність ДБР у цій сфері відзначається особливим предметом юрисдикції, адже значна частина кримінальних правопорушень, що розслідуються цим органом, пов'язана з протиправною поведінкою посадових осіб органів державної влади, правоохоронних органів та військових формувань.

У ході дослідження також встановлено, що нормативно-правові засади діяльності ДБР є явищем комплексним. Їх основу становлять положення Конституції України, спеціального законодавства (передусім Закону України «Про Державне бюро розслідувань»), а також відповідні норми кримінального та кримінального процесуального законодавства. Водночас важливу роль відіграють і міжнародні стандарти, зокрема ті, що закріплюють загальні вимоги до незалежного та ефективного розслідування правопорушень і гарантії дотримання прав людини. Така багаторівнева система, безперечно, створює належну нормативну основу для діяльності ДБР, однак водночас потребує постійного наукового аналізу з урахуванням практики її застосування.

Окремої уваги, як показав аналіз наукових розвідок, потребує визначення місця ДБР у системі суб'єктів протидії корупції в Україні. Сучасна антикорупційна інфраструктура держави включає значну кількість інституцій, повноваження яких у певних аспектах перетинаються. За таких умов ефективність протидії корупційним проявам значною мірою залежить від чіткого розмежування компетенції між відповідними органами та від належної організації їх взаємодії. У цьому контексті ДБР виконує специфічну функцію органу досудового розслідування, уповноваженого документувати правопорушення, вчинені посадовими особами вищого рівня, а також працівниками правоохоронних органів. Водночас аналіз наукових позицій свідчить, що окремі питання взаємодії ДБР з іншими суб'єктами антикорупційної діяльності залишаються недостатньо врегульованими на нормативному рівні.

Не можна не враховувати і сучасний безпековий контекст функціонування держави. Умови воєнного стану суттєво вплинули на характер корупційних ризиків, що виникають у різних сферах суспільних відносин, зокрема у сфері оборонних закупівель, забезпечення військово-службовців та діяльності окремих органів сектору безпеки і оборони. За таких обставин роль ДБР ефективно посилюється, оскільки саме цей орган здійснює розслідування значної частини кримінальних правопорушень, вчинених службовими особами. Водночас діяльність ДБР має здійснюватися з безумовним дотриманням стандартів захисту прав і свобод людини, що, в свою чергу, ставить на практиці нові виклики.

З огляду на викладене, можна стверджувати, що подальші наукові розвідки у цьому напрямку мають бути спрямовані на поглиблене дослідження інституційної ролі ДБР у системі протидії корупції та на аналіз ефективності реалізації його процесуальних повноважень у сучасних умовах. Доцільним видається також набагато більш детальне вивчення механізмів міжвідомчої взаємодії між ДБР та іншими правоохоронними органами (насамперед у тому, що стосується обміну інформацією, координації розслідувань і спільного використання аналітичних ресурсів).

Окремим перспективним та актуальним напрямом досліджень також може стати аналіз впливу воєнного стану на організаційні та процесуальні аспекти діяльності ДБР, зокрема у справах, пов'язаних із корупційними правопорушеннями у секторі безпеки і оборони.

Водночас доцільним є удосконалення нормативно-правового регулювання окремих аспектів діяльності ДБР. Насамперед йдеться про уточнення законодавчих положень, що визначають форми та межі взаємодії Бюро з іншими суб'єктами антикорупційної інфраструктури, а також про розвиток механізмів інституційної прозорості та підзвітності цього органу перед суспільством. Реалізація таких кроків, на нашу думку, сприятиме підвищенню ефективності діяльності ДБР, зміцненню довіри до правоохоронної системи та формуванню більш стійкої антикорупційної політики держави в умовах сучасних викликів.

Список використаних джерел:

1. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12.11.2015 № 794-VIII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України : вебсайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text>
2. Лещенко А. В. Корупція в сучасній системі державного та публічного управління в Україні: теоретичні аспекти. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. 2024. № 6. С. 7–11. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.6/02>.
3. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України : вебсайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
4. Боголєпова А. В. Державний організаційно-правовий механізм запобігання корупції : дис. ... д-ра філос. Київ, 2025. 263 с.
5. Тюн В. М. Окремі аспекти адміністративно-правового регулювання діяльності Державного бюро розслідувань. *Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (21 жовтня 2022 року, м. Львів) С. 338–341.
6. Помазан О. О. Адміністративно-правове забезпечення діяльності Державного бюро розслідувань як суб'єкта правоохоронної діяльності : дис. ... д-ра філос. Харків, 2025. 212 с.
7. Богданов Р. І. Особливості міжнародного нормативно-правового регулювання діяльності Державного бюро розслідувань. *Правова наука і державотворення в Україні в контексті інтеграційних процесів* : матеріали XV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 24 трав. 2024 р.) С. 401–403.
8. Лисенко О. Ф. Система суб'єктів протидії корупції в органах державної влади України та особливості їх адміністративно-правового регулювання. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2023. № 30(3). С. 541–549. DOI: <https://doi.org/10.32631/vsa.2023.3.52>
9. Серпухов О. О. Напрями взаємодії Державного бюро розслідувань з іншими суб'єктами протидії корупції в Україні. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2025. № 35(2). DOI: <https://doi.org/10.32631/vsa.2025.2.73>
10. Казанчук І. Д. Адміністративно-правові засади та напрямки взаємодії Державного бюро розслідувань України з іншими державними органами та громадськістю у правоохоронній сфері в умовах воєнного стану. *Європейські перспективи*. 2024. № 1. С. 32–37. DOI: <https://doi.org/10.32782/ep.2024.1.5>.
11. Медведенко А. Л. Деякі питання взаємодії Державного бюро розслідувань та Національної поліції України в умовах воєнного стану. *Актуальні питання діяльності підрозділів кримінальної поліції* : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (14 квітня 2023 року, м. Кропивницький). Кропивницький : ДонДУВС, 2023. С. 15–19.
12. Гарановський О. Місце та роль Державного бюро розслідувань у системі взаємодії органів державної влади. *Академічні візії*. 2025. Вип. 41. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15721645>.
13. Державне бюро розслідувань як суб'єкт запобігання кримінальним правопорушенням проти встановленого порядку несення військової служби (військовим кримінальним правопорушенням) в умовах воєнного стану в Україні : монографія / Кропивницький О. М., Корнієнко М. В., Шкута О. О. Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. 200 с.
14. Француз А.Й., Васечко А.В., Протидія корупційним проявам в умовах війни в Україні. *Legal Bulletin*. 2024. № 4. С. 126–131. DOI: <https://doi.org/10.31732/2708-339X-2024-14-A17>.

15. Правове регулювання дотримання прав і свобод людини та громадянина в умовах адміністративно-правового режиму воєнного стану : колективна монографія / Львова Є., Жильцов О., Пасько О. та ін. ; за заг. ред. А. В. Денисової. Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. 840 с.

16. Бабенко А. М., Денисова А. В., Резніченко Г. С., Дарій С. В., Матвєєвський О. В. Державне бюро розслідувань у запобіганні кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану: виклики та шляхи вдосконалення. *Право і суспільство*. 2024. № 5. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.5.78>.

Дата першого надходження статті до видання: 06.05.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 29.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 15.06.2026